

UTTAN ÚR HEIMI

Kyksilvur kann steðga hvalaveiði

Mánadagin kunnu norskir hvalabátar fara undir at veiða ta árligu hvalakvotuna, men sama dag skulu heilsmyndugleikarnir taka støðu til, um tað yvirhøvur er heilsuliga ráðiligt at eta hvalatvøst.

Norsku vísindafólkini hava longu staðfest, at so nógv eitrandi evni eru í spiki, at tað er ikki egnað til mannaføði. Janneche Utne Skåre, professari sigur, at fólk eiga ikki at eta meiri enn tíggu gram av spiki um vikuna, og børn og kvinnur, sum eru við barn, eiga als ikki at eta spiki, sigur hon.

Tað eru eitrandi evni sum PCB, sum gera, at vísindafólkini mæla fólk frá at eta spiki. Í tvøstínum er tað harafturímóti kyksilvur, sum er tann stóri vandin. Í fjór tóku heilsmyndugleikarnir royndir av hvalatvøsti, og tað er úrsítið av hesum royndingum, sum nú skal leggjast fyri myndugleikarnar.

Leita í Evropa

Amerikanarar hava illgruna um, at fleiri av fyrrverandi leiðarunum í Irak eru flýddir til Vestevropa.

Amerikanska blaðið Washington Times skrivaði fyrr í vikuni, at fleiri av teimum iraksku leiðarunum gøvdu fingið franskt pass frá fronsku sendistovuni í Sírialandi. Passið gevur fólk innferðarloynvi til ES-londini. Fronska myndugleikarnir hava avsannað, at teir hava latið irakum pass, men kortini er CIA farið undir at leita í Vestevropa. Keldur í Washington siga, at CIA hevur illgruna um, at nakrir av teimum týðningarmestu leiðarunum í Irak eru flýddir hendarvegin.

Amerikanarnir siga, at teir vilja hava fatur á 55 fyrrverandi irakskum politikarum og embætisfólkum, men enn hava teir bara funnið 19 teirra.

Skráseta skip í Mongolia

Mongolia hevur onga strond og tiskil heldur onga havn. Ikki ein einasti metur av landsins 8.000 kilometra langa marki liggur við sjógvin, og lægsta staðið í landinum er eisini 518 metrar yvir havinum.

Kortini er Mongolia í ferð við at gerast ein sjóferðslutjóð. Myndugleikarnir eru komnir eftir, at tað ber til at útvega ríkiskassanum útlendskt gjaldoyra við at lata útlendsk reiðari skráseta síni skip har og at lata skipini sigla undir mongolskum flaggi.

Hetta hevur eisini víst seg at hava áhuga, tí sambært myndugleikunum eru umleið 20 útlendsk skip á veg undir mongolskt flagg. Higartil eru tað yvirhøvur russisk skip, sum fara undir tað mongolska flaggið, men myndugleikarnir ætla sær eisini at fáa fatur á øðrum skipum, og teir hava tí latið upp eina serliga skrásetingarskrivstovu í Singapore.

Møtir týðandi monnum

Norski forsætisráðharrin, Kjell Magne Bondevik, fær nakrar strævnar dagar seinni í mánaðinum.

Í døgum frá 15. til 19. maí skal hann hitta bretska forsætisráðharran, Tony Blair, amerikanska forsetan, George W. Bush, og franska forsætisráðharran, Jean-Pierre Raffarin. Umframt Bush skal hann eisini tosa við amerikanska varaforsetan, Dick Cheney.

Forsætismálaráðið í Oslo sigur, at Bondevik fer at tosa við teir fyra um sambandið millum USA og Evropa eftir kríggið í Irak, og endurbyggingararbeiðið í Irak er eisini eitt av málunum á dagsskránni. Royndirnar at fáa ferð á friðartilgongdina millum ísraelsmenn og palestinar verða eisini umrøddar á fundinum.

Amerikanskir hermenn fáa ikki skjól í Danmark

32 lond hava higartil játtað at geva amerikanskum borgarum skjól, verða teir skuldsettir fyri krígsbrotsverk. Danmark sigur nei.

KRÍGSBROTTSVERK

Arni Joensen

USA hevur hermenn í fleiri londum, og amerikanska stjórnin ber ótta fyri, at lond, sum eru figgingaliga

sinnað ímóti USA, fara at nýta nýggja krígsbrotsmannadómstólin í Haag sum eitt politiskt amboð við at flýggja honum amerikanskir hermenn til rættarsókn. Tí hevur stjórnin í Washington roynt at fáa lond at vátta, at tey fara at verja hermennin, og higartil hava 32 lond gjørt tilílikar sáttmálar við amerikansku stjórnina.

Noreg fekk herfyri eina slíka áheitan úr USA, men vísti henni aftur, og nú ger Danmark tað sama. Anders Fogh Rasmussen, forsætisráðharrin, er boðin til Wash-

ington, tí George W. Bush, forseti ætlar at takka dansku stjórnini fyri stuðulin til kríggið í Irak. Men samstundis ætlar hann at tosa við forsætisráðharran um krígsbrotsmannadómstólin.

Men danska støðan er greið. Per Stig Møller, uttanríkisráðharrin, sigur, at Danmark stýðar arbeiðið hjá dómstólinum, og at danska stjórnin virkar fyri, at øll lond gera tað sama.

Amerikanska stjórnin hevur boðað frá, at USA fer ikki at senda hermenn til friðarvørðveitandi uppgávur

uttan so, at hermennin fáa trygd fyri, at teir verða ikki flýggjaðir dómstólinum til rættarsókn. Síðsta summar eydnaðist tað USA at fáa eina slíka trygd, men tann avtalan fer úr gildi í summar, og tey flestu evropeisku londini hava boðað frá, at tey fara ikki at endurnýggja avtaluna.

Fyrrverandi amerikanski forsetin, Bill Clinton, góðkendi krígsbrotsmannadómstólin, men Bush setti góðkenningina úr gildi, tá hann tók við.

Kreppa á norska landgrunninum



Virksemið á norska landgrunninum er minkað so nógv, at talið á teimum, sum arbeiða á pallunum, er minkað eina helvt

Leitingarvirksemið á norska landgrunninum er minkað nógv seinastu árin, hóast oljuprisurin er góður.

OLJUVINNA

Arni Joensen

Virksemið á norska landgrunninum er nú so lítið, at tosað verður um beinleiðis kreppu. Víst verður á, at í

2000 vóru 24 pallar virknir á landgrunninum, nú eru teir bara 11 í tali og næsta ár ætlandi bara seks.

Stjórnin í stóra frálanda-vinnufelagnum Smedvig, Kjell E. Jacobsen, sigur tað vera søguligt, at virksemið er so lítið, samstundis sum oljuprisurin er so góður.

Hetta hevur eisini havt stóra ávirkan. Fyri trimum árum síðani arbeiddu 6.300 fólk á norsku pallunum, men í dag er talið bara 3.100. Kjell E. Jacobsen

sigur, at norski oljuídnáðurin stendur seg ikki í kappingini við teir útlendsku kappingarneytarnar, tí rakstrarútreiðslurnar eru ov stórar. Hann nevnr millum annað, at á norsku pallunum arbeiða fólk tvær vikur og hava síðani frí í fyra vikur. Men her er lítill vón um nakra broyting, tí fakfeløgini hjá teimum, sum arbeiða á pallunum, hava gjørt greitt, at tey fara ikki at góðtaka nakað, sum ger arbeiðsviðurskiftini hjá

limunum verri.

Hóast oljuprisurin hevur verið góður, vórðu fáar nýggjar olju- og gassleiðir funnar í 2001 og í fjør, men oljufeløgini eru nú til reiðar at váða meiri í royndunum at finna nýggjar leiðir. Men fyrirteytin er, at tey hava so mikið meiri eftir av vinninginum, og tí heldur stjórnin í Norsk Hydro, Tore Torvund, at tað almenna eigur at lækka skattin hjá feløgum, finna tey nýggjar leiðir.